

Maa külmand ja kärss kärnas...

RAIVO TASSO

Kes, mis ja kuidas mõjutas 6. märtsil valijate otsuseid – kas tõesti ka ilm?

Riigikogu valimise päeval leidus neid, kes kirusid ilma, et tuisused teed segasid kodanikukohuse täitmist. Mitmes maakonnas tuiskas tõepoolest, ent kohati ning ajuti sãras päike, külma ei mõõdetud kusagil üle nelja miinuskraadi. Osavõtuprotsendi – 63 – üle ei nurisetud sugugi (muidugi mõjutas seda soodne ilm eel- ja e-valimiste aegu).

On olnud hullematki

Hoopis suurem häda oli ilmaga 1999. aasta valimispäeval (aktiivsus vaid 57,4%). Lõuna-Eesti teed olid paksus sulalumes, kohati õige umbes. Valijaile soovitati lohutuseks eelistada sääraseid kandidaate, kes teavad lahendusi, kuidas maal teid lahthoida.

Ilma üle ei ole nurisetud vaid europaadikute valimistel, mis teadupoolest toimusid kesksuvel. Muud ajad rahva tahte teada saamiseks on nagu nimme määratud kõrgemalt poolt Eesti kliimast lähtudes.

Ajakirjas Journal of Politics lahati 2007. aastal põhjalikult 14 presidendivalimise tu-

Riigikogu valimise päeval oli enamasti tavaline talveilm, külma ei mõõdetud kusagil üle nelja kraadi.

lemusi USAs. Teadlased võrdlesid valimisaktiivsust igas valimisjaoskonnas sademete hulga sealsetes piirkondades. Selgus, et üks toll vihma valimispäeval kahandas osavõttu ühe protsendi võrra, sama tugev lumesadu aga viis korda enam. Halva (vihmase või külma) ilma korral võitsid peaaegu alati vabariiklased kui oma parteile ustavaimad hääletajad.

Valitsevad ringkonnad ja presidendid peavad valimiste aastal suutma rahvale näidata, et nad

oskavad riiki oskuslikult juhtida ka kriisiolukordades. Kolm aastat tagasi analüüsiti ajakirjas Newsweek tõdemust, et USAs sagenevad looduskatastroofid just presidendivalimise aastail. Istuv riigijuht saab nii välja kuulutada õnnetuspiirkondi ning küsida Kongressilt abiraha.

Majandusteadlane Erwann Michel-Kerjan leidis, et 1953. aastast alates on valimisastail juhtunud enim loodusõnnetusi neljas suurima elektoraadiga osariigis.

Kui 2005. aastal rãsis USA lõunaosariike orkaan Katrina, heideti president G. W. Bushile ette väga aeglast reageerimist. Ajalehed aga valgustasid värvikalt, kuidas riigisekretär Condoleezza Rice, ajal “kui kaasmaalased New Orleansis hukkusid”, ostis kaubamajadest kalleid kingi. Nii nagu ennustati, lõppesid järgmised valimised vabariiklastele kaotusega.

Ilmaga peavad arvestama ameeriklased mitte ainult valimispäeval, vaid ka vastsete pre-

sidentide ametisse vannutamise ajal. Enne 1937. aastat toimusid inauguratsioonid 4. märtsil, edaspidi viidi see tähtis päev üle 20. jaanuarile. Põhjus – stabiilsemad ja üldiselt kuivemad ilmad. Muide, Franklin D. Roosevelt oli esimene, kes valikut kahetses – kogu paraadi aja valas külma paduvihma!

Kas porilooipimise aeg?

Miks ikkagi korraldatakse meie valimisi märtsis ning oktoobris? Kas tõesti vaid seetõttu, et siis jätkub erakondadel pildumiseks pori?

Muidugi mitte. See on aeg, kus rahvas ei kola enam mööda metsi ega tuhni peenramaal. Valimiste aja ilm peab ju sarnanema hea teatriilmaga: see ei tohi olla liiga ilus ega liiga halb. Muidu jäävad saalid tühjaks. Märts ja oktoober sobivad suurepäraselt.

Samuti ei saa me nihutada sageli pakaselist iseseisvuspäeva aega suve poole. Isegi hea, et Vabadussõda võideti jaanipäeva eelõhtul.

Kas tõesti mõjutas ilm 6. märtsil ka Eesti valijate otsuseid?

Hiina vanasõna ütleb: “Kiru ennast, aga mitte päikest, kui su aed ei õitse!”

AIN KALLIS